

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24 00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04, 29-35-69

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

TELEFON DYŻURNY: 21-34-34

BD/369/34/86

OPINIE O UWOLNIENIU WIEŹNIÓW POLITYCZNYCH I POWOŁANIU TYMCZASOWEJ RADY

Komunikat z badań

Warszawa, grudzień 1986 r.

2,5% - że "zdecydowanie nie"). Blisko 22% respondentów nie wyraziło swojej opinii - 14,7% powołało się na brak zainteresowań sprawami politycznymi, a 7,1% nie miało wyrobionego zdania ("trudno powiedzieć").

Na stopień akceptacji decyzji o uwolnieniu więźniów politycznych i opinie o jej przyjęciu przez otoczenie silnie wpływa stosunek badanych do rzeczywistości politycznej, w mniejszym zaś stopniu ich usytuowanie społeczno-demograficzne². Przekonanie, że decyzja władz była słuszna i wywołała zadowolenie, rzadziej wyrażali badani - członkowie PZPR, a także stronnictw sojusznicznych i innych organizacji społeczno-politycznych, częściej natomiast - deklarujący swoją przynależność do b."Solidarności", a także aprobujący działalność podziemnych struktur. Wart podkreślenia jest fakt, że respondenci, którzy sytuację gospodarczą i polityczną kraju oceniali pesymistycznie (zła i pogorszy się), częściej mówili o przyjęciu przez swoje środowisko uwolnienia więźniów politycznych nie tylko z aprobatą, ale wręcz z entuzjazmem. Tendencje te ilustruje tabela 1.

Tabela 1

w procentach

Kryterium stosunku do rzeczywistości społeczno-politycznej	Skrajne kategorie badanych	Stosunek do amnestii postrzegany w najbliższym otoczeniu				
		entuzjazm	aprobata	obojętność	ambiwalencja	dezaprobata
Deklaracje przynależności organizacyjnej	członkowie: PZPR	14,9	28,9	8,8	33,3	14,0
	b."Solidarności"	30,5	40,1	10,2	15,0	4,3
Ocena działalności podziemnych struktur b."Solidarności"	aprobuujący	34,3	42,2	8,3	12,3	2,9
	potępiający	17,5	30,8	4,7	29,9	17,1
Ocena sytuacji gospodarczej	optymiści	8,6	46,6	6,9	25,9	12,1
	pesymiści	27,1	37,2	10,6	18,6	6,5
Ocena sytuacji politycznej	optymiści	14,8	46,3	4,6	23,1	11,1
	pesymiści	41,7	27,1	8,3	14,6	8,3

Stwierdziliśmy ponadto, że opinie badanych o społecznych odczuciach towarzyszących amnestii wiążą się z ich nadziejami na przyszłość. Ci, którzy uznali uwolnienie więźniów politycznych za fakt

² Pozytywne odpowiedzi nieco częściej występują w grupie badanych w wieku do 34 lat, osób uczących się, mieszkańców miast powyżej 500 tys. Rzadziej natomiast wśród badanych w wieku 45-54 lat, mieszkańców wsi i małych (do 5 tys.) miast, a także osób niepracujących zawodowo.

przyjęty z radością i aprobatą, znacznie częściej wyrażali opinie, że przyczyni się on do poprawy sytuacji w kraju. Szczegółowe dane zawiera tabela 2.

Tabela 2

w procentach

Stosunek do amnestii postrzegany w najbliższym otoczeniu	Przewidywany wpływ amnestii na sytuację w kraju		
	nastąpi poprawa	nie będzie to miało znaczenia	nastąpi pogorszenie
Entuzjizm	56,1	40,8	3,2
Aprobata	47,8	49,6	2,6
Obojętność	27,9	67,2	4,9
Ambiwalencja	29,3	59,3	10,7
Dezaprobatą	16,1	40,3	38,7
Ogółem	35,6	56,3	7,5

Interesowało nas również, jakie były - w opinii badanych - motywy podjęcia przez władze decyzji o uwolnieniu więźniów politycznych³. W spontanicznych wypowiedziach 30% respondentów uznało przymus za jedyną przesłankę decyzji władz. Wskazywano tu głównie na:

- naciski ze strony państw zachodnich - 20%,
- potrzebę poprawy stosunków z Zachodem jako warunek wyjścia z impasu politycznego i gospodarczego - 9,4%,
- naciski opinii społecznej w kraju, obawy władzy przed wybuchem społecznego niezadowolenia - 8,2%,
- naciski Kościoła - 6,2%,
- konieczność wycofania się władzy z nieuzasadnionego i bezprawnego przetrzymywania w areszcie osób o innych przekonaniach politycznych - 4,1%.

Dla 20,5% respondentów przesłanką decyzji o amnestii była normalizacja sytuacji społeczno-politycznej kraju - spokój, rozwiązanie konfliktów wewnętrznych (15,9%), osłabienie roli i autorytetu opozycji w społeczeństwie (10,6%), dążenie do poprawy stosunków z Zachodem na bazie osiągniętej już normalizacji sytuacji w kraju (6,1%).

---

³ Badanym zadano pytanie otwarte "Jak Pan(i) sądzi, co wpłynęło na taką decyzję władz?". Przykłady ich wypowiedzi prezentujemy w aneksie.

Co dziesiąty badany uznał, że jest to propozycja władz i PRON-u nawiązania dialogu ze społeczeństwem, przejaw dążenia do osiągnięcia porozumienia narodowego, a 3% - że jest to próba dialogu wymuszona trudną sytuacją wewnętrzną bądź międzynarodową.

Według 4% respondentów wspomniana decyzja była wyłącznie chwytem propagandowym, próbą poprawienia opinii o władzy przez tworzenie pozorów państwa sprawiedliwego.

Cechy społeczno-demograficzne badanych w niewielkim stopniu różnicowały ich poglądy w kwestii motywów. O tym, że decyzja władz nie była aktem dobrej woli, ale została wymuszona, częściej były przekonane osoby mieszkające w dużych aglomeracjach miejskich (ponad 500 tys. ludności), deklarujące przynależność do b."Solidarności" oraz oceniające swoją sytuację materialną jako złą.

2. Opinie o Tymczasowej Radzie

Celem uzyskania szczegółowych informacji o tym, co sądzi się powszechnie o powołaniu przez działaczy b."Solidarności" Tymczasowej Rady, zadaliśmy badanym dwa pytania otwarte: "Jak Pan(i) myśli (...), jaki będzie to miało wpływ na sytuację w kraju?" oraz "Jakie, Pana(i) zdaniem, przyświecają im intencje, co chcą osiągnąć?".

Około połowy (49,5-54,9%) badanych na pytania te nie udzieliło odpowiedzi. Nie jesteśmy w stanie ustalić, czy wynika to z braku zainteresowania i dystansowania się od tej działalności, czy też z braku dostatecznego poinformowania. Przeważało przekonanie, że działalność Rady nie będzie miała znaczenia - 21,6%, 13% wyraziło pogląd, że będzie miała wpływ niekorzystny, 9% - że przyczyni się do poprawy sytuacji, a 1,7% uznało, że niewątpliwie wywrze ona wpływ na sytuację w kraju, ale dopiero w przyszłości będzie można ocenić, czy będzie on pozytywny czy negatywny.

Opinie badanych o wyrobionych poglądach na intencje powołania Tymczasowej Rady były podzielone. Najczęściej były to jedynie oceny: według 13,7% respondentów jej założyciele mają dobre intencje, dążą do poprawy sytuacji w kraju, a zdaniem 10,3% - zmierzają do zaburzenia ładu społecznego i pogorszenia sytuacji społeczno-politycznej. Krytyczną ocenę powołania Rady wyrażano również przez

stwierdzenia, że jej działalność jest niepotrzebna i nie będzie miała znaczenia - 3%, a także przez potępienie postaw jej twórców (ludzie podejrzeni moralnie, na usługach Zachodu) - 2,7%.

Wskazaniom na dobre intencje twórców Rady towarzyszyły nadzieje i oczekiwania na podjęcie przez nią działań w kierunku: poprawy sytuacji bytowej społeczeństwa (4,1%), większej demokratyzacji życia (3%), szybszego przezwyciężenia kryzysu gospodarczego (2,5%) i osiągnięcia porozumienia narodowego (1,6%). Około 2% respondentów widziało jej rolę we wskazywaniu na błędy w poczynaniach władz.

Przekonanie, że cele twórców Rady są niezgodne z interesami państwa i społeczeństwa, wynikało z obaw, iż ich działania będą zmierzały do: dezorganizacji życia społecznego (sianie niepokoju, agitacja do wystąpień przeciw władzy) - 7%; otwartej walki o przejęcie władzy - 3,5%; zmiany ustroju - 2,3%.

Znaczna grupa badanych wskazując na intencje związane z powołaniem Rady nie wyraziła swojego stosunku do tego faktu, ich wypowiedzi były sformułowane w kategoriach opisu, a nie ocen: 7,6% stwierdziło, że celem utworzenia Rady jest realizacja zamierzeń i aspiracji politycznych jej twórców (zwrócenie na siebie uwagi - 3,8%, zdobycie popularności - 2,9%, autorytetu - 1,1% oraz zaspokojenie własnych aspiracji politycznych - 2,7%); dla 6,3% jest to próba stworzenia legalnej opozycji (reaktywowania "Solidarności" - 5,3%, stworzenia nowej organizacji opozycyjnej wobec władzy i związków zawodowych - 2,4%).

Pozostali udzielili odpowiedzi ogólnikowych (dążą do tego samego, co było, do tego, co w przeszłości - 5,3%) lub nie objętych powyższą klasyfikacją - 4%. Szczegółowy rozkład i przykłady wypowiedzi prezentujemy w aneksie.

O dobrych intencjach inicjatorów powołania Rady byli przekonani częściej respondenci bardzo młodzi - w wieku do 25 lat, a także ci, których obiektywna sytuacja materialna (niskie dochody) i jej subiektywna ocena jest zła. Dezaprobatę dla ich poczynañ i obawy o wystąpienie objawów dezorganizacji życia społecznego wyrażały osoby w wieku powyżej 55 lat oraz o dobrym (zarówno w wymiarze obiektywnym, jak subiektywnym) statusie materialnym. Różnice w opiniach były powiązane również (podobnie jak to zaobserwowaliśmy przy ocenach faktu uwolnienia więźniów politycznych) z przekonaniami politycznymi badanych. Deklaracje o przynależności do

b."Solidarności" i akceptacja działań jej podziemnych struktur, a także poczucie niezadowolenia z obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej kraju wiązały się z uznaniem dobrych intencji działaczy Tymczasowej Rady. Odwrotna tendencja występowała wśród: członków PZPR, negatywnie oceniających dotychczasową działalność podziemnych struktur b."Solidarności", przekonanych o dobrej sytuacji politycznej i gospodarczej kraju. Trendy te przedstawiamy w tabeli 3.

Tabela 3

Cechy badanych	Skrajne (wybrane) kategorie badanych	w procentach	
		Poprzeganie intencji powołania Tymczasowej Rady jako dążenie do: poprawy sytuacji w kraju	pogorszenia sytuacji w kraju
Wiek	do 25 lat	46,3	15,9
	ponad 55 lat	25,5	29,8
Sytuacja materialna	oceniający:		
	źle	47,5	14,8
	dobrze	25,5	21,6
Przynależność organizacyjna	członkowie:		
	b."Solidarności"	56,3	9,4
	PZPR	14,4	32,7
Stosunek do:			
	- podziemnych struktur b."Solidarności"		
	aprobujący	63,1	5,1
	potępiający	7,6	45,7
- aktualnej i przyszłej sytuacji politycznej kraju	pesymiści	57,1	10,2
	optymiści	16,5	37,1
- aktualnej i przyszłej sytuacji gospodarczej kraju	pesymiści	38,2	16,7
	optymiści	24,0	30,0
Badani ogółem		32,2	23,8

Możemy więc stwierdzić, że poczucie braku stabilizacji zarówno sytuacji w kraju, jak i własnej sytuacji życiowej sprzyja akceptacji działań opozycji.

ANEKS

Przykłady odpowiedzi na pytanie: "Jak Pan(i) sądzi, co wpłynęło na decyzję władz o uwolnieniu osób więzionych za działalność polityczną?" (według ich ogólnej klasyfikacji).

1. Przymus ekonomiczny i polityczny - 30% - "Rząd znalazł się w sytuacji przymusu z zewnątrz"; "Musieli! Zachód im zagroził, że zerwie wszelkie porozumienia, jeśli ich nie wypuszczą"; "Nacisk Zachodu. Nadzieja, że da się znów coś na Zachodzie pożyczyć. Pewnie taki warunek Zachód postawił"; "Z Moskwy przyszło polecenie i trzeba było wykonać - miał spotkać się Gorbaczow z Reaganem i trzeba było czymś się podlizać"; "Nacisk z Zachodu, głównie z USA. Inne względy, jak demokratyzacja, miały dużo mniejsze znaczenie"; "Względy polityczne - Polska chciała wejść do MFW. Chciano uchylić restrykcje amerykańskie. Nacisk Kościoła"; "Kilka czynników: konieczność podyktowana względami gospodarczymi (sankcje), nacisk postępowej części społeczeństwa, względy reklamowe"; "Stosunki państwo - Kościół, restrykcje USA"; "Papież też chciał, żeby darować winy i kraje zachodnie też o to wołały"; "Interwencja Papieża i Kościoła. Siedzieli ludzie wierzący i Kościół się za nimi wstawił"; "Nie mogli inaczej. Naciski społeczeństwa, Kościoła, a też i naciski z Zachodu"; "Przyjazd Papieża w przyszłym roku - chęć uzyskania nowych pożyczek od Watykanu"; "Strach władzy przed społeczeństwem - nie można przecież bezkarnie przetrzymywać niewinnych ludzi w więzieniach"; "Zła sytuacja polityczna, nastroje wśród społeczeństwa, obawa przed wybuchem niezadowolenia".

2. Spokój w kraju - 20,5% - "Sytuacja w kraju, już jest spokojnie, wszystko się ustabilizowało i właściwie to oni już nie mają kim kierować, bo ludzie, co kiedyś ich słuchali, to już przestali się tym zajmować"; "To, że władza jest mocna i to, czy oni będą siedzieć, czy też będą na wolności, to nie ma to dużego znaczenia. Ponadto sytuacja polityczna jest już dobra"; "Poprawa sytuacji w kraju, umocnienie się władzy, większe poparcie władzy przez społeczeństwo"; "Przeświadczenie, że w kraju jest już spokój i wszelka nielegalna opozycja nie ma szans legalnej działalności, bo klasa robotnicza ich nie poprze"; "W kraju uspokoiło się, ludzie chcą żyć spokojnie, a nie politykować, władze zrozumiały, że ci w więzieniach są już niegroźni"; "Unormowane życie i spokój w kraju"; "Spokój społeczny w kraju, izolacja opozycji od świata pracy. Nacisk opinii zachodnich co do warunków zniesienia restrykcji

gospodarczych"; "Opinia publiczna domagała się zwolnienia. Naciski państw zachodnich. Dążenie władz do zniesienia sankcji ze strony Zachodu. Unormowanie się sytuacji politycznej w kraju i dążenie do zachowania <<okoju>>"; "Naciski Zachodu i stabilizacja w kraju.

3. Dążenie do dialogu ze społeczeństwem, osiągnięcia porozumienia narodowego - 10% - "Pogłębianie procesu porozumienia narodowego i rozwoju socjalistycznej demokracji"; "Chęć polepszenia sytuacji w kraju - propozycja dialogu"; "Tworzenie platformy dialogu ze społeczeństwem"; "Większa stabilność i porozumienie narodowe będzie możliwe"; "Chęć pojednania się ze wszystkimi w kraju i stanowisko Kościoła"; "Konieczność porozumienia narodowego. Wykazanie aktu dobrej woli przez rząd"; "Dobra wola rządu i partii, ponieważ prowadzi to do zgody narodowej"; "Poparcie władz dla inicjatywy PRON porozumienia narodowego"; "Bo w kraju jest coraz gorzej i władza chce ze społeczeństwem porozumieć się".

4. Chwył propagandowy, tworzenie pozorów państwa sprawiedliwego, poprawienia opinii o władzy - 4% - "Względy reklamowe"; "Chęć schlebiania narodowi"; "Nie wierzę w wielkoduszność, to kolejny wybieg"; "Rząd chciał wzbudzić zaufanie w społeczeństwie, chciał pokazać, że potrafi być łagodny i łaskawy"; "W celu uzyskania poparcia dla władz i zwiększenia rąk do pracy"; "Budowanie pozorów państwa sprawiedliwego i autonomicznego"; "Było to pozbycie się kłopotu i jednocześnie poprawienie swojej opinii w oczach społeczeństwa"; "Odebranie opozycji argumentu o tzw. ucisku"; "Chęć przekonania opinii społecznej o prawidłowym i pozytywnym działaniu rządu"; "Chciano zabrać przeciwnikom polskich władz argument, że w Polsce więzi się za przekonania"; "Próba udowodnienia społeczeństwu w kraju oraz na Zachodzie, że sytuacja społeczno-polityczna wróciła do normy"; "Żeby pokazać światu, że u nas nie ma więźniów politycznych".

5. Inne - 10,5% - "Sprawa dojrzała na tyle, że można było taką decyzję podjąć"; "Najpierw ich zamykali i nie było wiadomo po co. Później wypuścili i też nie było wiadomo dlaczego. Może tak już ma być, że człowiek nigdy nie wie, co władza robi i po co"; "Gdyż osobiście uważam, że za przekonania polityczne nie można karać"; "Może rząd musiał, bo brak pieniędzy na nowe więzienia"; "Litość"; "Władza robi źle, za winy trzeba cierpieć"; "Dąże-

nie KDL do pokoju"; "Rząd myśli, że oni już nie będą chcieli zajmować się polityką".

Przykłady odpowiedzi badanych na pytanie: "Działacze b."Solidarności" po amnestii powołali Tymczasową Radę. Jakie, Pana(i) zdaniem, przyświecają im intencje, co chcą osiągnąć?".

1. Dobre intencje:

- dążą do poprawy sytuacji bytowej społeczeństwa - 4,1% ("lepsze warunki życia ludzi pracy", "chcą poprawy bytu ludzi pracy", "pomóc robotnikom w zwiększeniu wypłaty i żeby w ogóle można było coś kupić");

- będą walczyć o sprawiedliwość i demokrację - 2,9% ("sprawiedliwości, chyba chcą Polski sprawiedliwej", "chcą dojść do prawdy, walczą o wolność i prawa", "zależy im na wprowadzeniu prawdziwej demokratyzacji życia politycznego, społecznego i gospodarczego", "te same co Solidarności - demokratyzacja życia społecznego");

- dążą do szybszego wyjścia z kryzysu - 2,5% ("szybsze wyprowadzanie naszego kraju z kryzysu", "zamierzają poprawić sytuację gospodarczą", "wyprowadzić kraj z kryzysu", "chcą czuwać nad tym, aby reforma była prawidłowo przeprowadzana, dała wreszcie jakieś efekty");

- dążą do współpracy, dialogu z rządem - 2,3% ("chcą stworzyć przedstawicielstwo, które by mogło dyskutować i dogadać się z rządem", "chcą nawiązać dialog z rządem", "dążą do porozumienia z rządem", "współpracować z rządem");

- będą wskazywać na błędy władzy - 1,8% ("pragną także unaocznic wszystkim, że rząd popełnia błędy", "będą starali się wykazać błędy rządu i władz terenowych", "staną się niezależną kontrolą społeczną", "będzie kontrolowała władzę, a tamci będą się bardziej pilnowali", "sądzą, że zrobili to po to, by popatrzeć władzy na ręce, by był ktoś, kogo władza będzie się choć trochę bać");

- chcą doprowadzić do porozumienia narodowego - 1,6% ("chcą doprowadzić do szybszego porozumienia w społeczeństwie", "chcą porozumienia społeczeństwa z rządem", "Rada powinna być jednym z partnerów porozumienia", "myślę, że oni chcą takiego porozumienia, które byłoby dobre dla każdego i nie byłoby zawarte pod przymusem");

- mają dobre intencje, zamiary, chcą poprawy sytuacji (ogólnie) - 4,2% ("poprawa sytuacji w kraju", "przyświecają im dobre intencje", "chcą poprawy w Polsce", "nie znam ich programu, lecz uważam, że nie chcą źle", "chcieliby włączyć się w życie kraju tak, aby je polepszyć").

2. Intencje niezgodne z interesami państwa i społeczeństwa:

- będą działać na szkodę społeczeństwa, doprowadzą do dezorganizacji życia w kraju - 6,9% ("chcą wprowadzić chaos w państwie", "w Polsce teraz nie jest źle, co oni podskakują", "zakłócać spokój i prowokować do wystąpień politycznych", "dążą do skłócenia narodu", "będą wprowadzać bałagan po raz drugi", "sieją niepotrzebnie ferment");

- dążą do przejęcia władzy - 3,5% ("będą dążyli do przejęcia władzy", "chcą dopiąć swego, osiągnąć stołki w rządzie, to co chcieli osiągnąć wcześniej, przed 81", "walki politycznej i objęcia władzy", "jeżeli ktoś ma władzę, to chce ją utrzymać, jak jej nie, ma to chce ją zdobyć");

- dążą do zmiany ustroju - 2,5% ("chcą uczynić wszystko, aby obalić ustrój", "na pewno wrogie dla naszego ustroju", "zerwać stosunki z ZSRR");

3. Krytyczne uwagi o działalności twórców Rady:

- ich działalność nie ma żadnego znaczenia, niczego nie osiągną - 2,5% ("są to działania pozorne, nic nie dają", "niczego nie uda im się osiągnąć", "są to podrygi przedśmiertne");

- nie mają żadnego programu - 0,8% ("nie wiedzą czego chcą", "nie mają programu, bo gdyby mieli, to już by przedstawili");

- ich działalność jest niepotrzebna - wypowiedzi ogólne - 1,1% ("to jest bezsensowne organizowanie takiej Rady", "moim zdaniem nie powinno być żadnych rad", "w Polsce jest tyle rad, że nie bardzo nam są potrzebne następne").

4. Potępienie twórców Tymczasowej Rady:

- to ludzie podejrzani moralnie - działają dla własnych korzyści - 2,4% ("chcą zrobić trochę szumu wokół siebie i nic więcej", "nie chcą zejść ze świecznika", "odzyskać dawne znaczenie, bo to opłacalne i finansowo, i prestiżowo");

- to ludzie na usługach Zachodu - 1,5% ("pokazać się jako

działacze siłom zachodnim, które ich finansują", "myślę, że są kierowani przez Zachód i mają fundusze", "przypodobać się jeszcze bardziej Zachodowi, USA").

5. Dażenie do zrealizowania celów osobistych:

- chcą zmanifestować własne istnienie - 3,8% ("jeszcze raz chcą się czymś wykazać i zaznaczyć swoją obecność", "sądzę, że chcą o sobie przypomnieć", "chcą pokazać, że Solidarność nie zginęła");

- dążą do zdobycia popularności, poparcia społecznego - 2,9% ("ponownie pozyskać zwolenników do działalności", "zależy im na zdobyciu poparcia społeczeństwa dla swoich celów", "chcą osiągnąć popularność po nieudanych próbach w przeszłości", "chcą odzyskać taką siłę jak w latach osiemdziesiątych");

- chcą zaspokoić aspiracje polityczne - 2,7% ("aspirowanie do odgrywania roli politycznej", "chcą w dalszym ciągu odgrywać rolę polityczną w kraju", "uzyskać wpływ na podejmowanie decyzji politycznych i gospodarczych", "chcą uczestniczyć we władzy", "chcą mieć udział w rządzeniu własnym krajem");

- dążą do rehabilitacji, odzyskania autorytetu i zaufania w społeczeństwie - 1,1% ("po okresie wypaczeń w swojej pierwotnej działalności zechcą się zrehabilitować i odzyskać twarz", "chcą zmazać ze swojej przeszłości błędy ludzi pragnących władzy kosztem całego kraju").

6. Dażenia do stworzenia legalnych struktur opozycyjnych:

- reaktywowania "Solidarności", kontynuowania jej tradycji - 5,3% ("chodzi o reaktywowanie "Solidarności" jako jednego ze ZZ", "chcą, aby Solidarność dalej istniała", "zachować ciągłość Solidarności", "chcą pokazać, że ich idea nadal żyje, chcą kontynuować tradycje Solidarności", "chodzi im o odbudowanie dawnych struktur", "będą się starali powrócić do najlepszych założeń Solidarności");

- chcą stworzyć nową organizację - opozycyjną wobec rządu i konkurencyjną wobec obecnych ZZ - 2,4% ("stworzenie partii lub jakiejś siły, która byłaby w opozycji do władzy, "chodzi o zorganizowanie tych, którzy odstają od obecnych ZZ", "powstanie niezależnych organizacji, które oprócz tych oficjalnych też miałyby wpływ na sprawy dziejące się w kraju");

- dążą do stworzenia legalnej opozycji - 2,4% ("chodzi im przypuszczalnie o legalność działania", "dążenie do stworzenia legalnej opozycji", "chcą stworzyć legalną opozycję, która miała-
by wpływ pozytywny na podejmowanie decyzji", "w każdym demokraty-
cznym kraju istnieje pewna opozycja, a przecież Polska zalicza
się do tych państw").

7. Inne:

- chcą tego samego co kiedyś - wypowiedzi ogólnikowe -
5,3% ("tego samego co w roku '80", "powrotu do roku '80", "do sytu-
acji sprzed stanu wojennego", "marzy im się powrót do dawnej sy-
tuacji");

- na ocenę ich działalności trzeba poczekać - 1,2% ("czas
pokaże", "chyba za wcześnie o tym mówić", "to się okaże, jak zacz-
ną działać");

- wypowiedzi nie dające się sklasyfikować - 4,1%;

- nie wiem, trudno mi powiedzieć - 49,5%.